

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni. . . 6 "
Pentru România şi
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N°. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

REDACTIA
ŞI ADMINISTRATIJA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
traţie. Preţul după tarif
şi învoială.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Pacea dela Bucureşti.

(vu) Înainte cu câteva zile spuneam, că ceea ce n'a putut face Europa, va face România. Ea va încheia pacea. Ni-o spunea aceasta încrederea nemărginită ce-o aveam în vigoarea şi influinţa hotărâtoare, de care ştiam că dispune statul român asupra popoarelor din Balcani. Conferinţa ambasadorilor străni la Londra a discutat săptămâni de-arândul şi n'a putut ajunge la un rezultat hotărâtor, pentru că acei ambasadori cari reprezentaseră fiecare câte o putere n'au avut putinţa să dea expresie unei voinţe unitare, n'au putut să încheie o solidaritate de forţe, acestea erau atât de centrifugale, încât era eschis ca din mijlocul lor să răsără pacea atât de mult dorită de toată lumea.

A trebuit să intre în acţiune România pentru că acest stat să dovedească încăodată, că el şi nu Puterile sunt chemate să restabilească ordinea în Orientul apropiat şi să salveze civilizaţia, pe care Europa n'o mai putea apăra.

Când dorobanţii români au trecut Dunărea, Europa întregă a tresărit şi ochii ei erau concentraţi asupra acţiunii, pe care avea s'o desfăşure cu atâta succes aceşti dorobanţi.

Repeziţiunea cu care s'a făcut mobilizarea armatei române, avântul şi entuziasmul fără păreche de care era cuprinsă această armată, nobila ambiţiune cu care se ridica ea ca să spele pata de ruşine, pe care i-o aruncase Bulgarii şi de care râdeau pe înfundate neputincoşii dela Londra, a amuţit ca prin farmec toate calumniile, toate şoptele cari se repetau în umbră şi deodată Europa întregă, Europa cea atât de dismembrată trăia prin unitatea sufletului care stăpânea acum armata română, toate forţele ei răslefe se concentraseră acum în ţăria armatei române, renviase prin puterea de viaţă a dorobanţilor români şi pătrunsă de datoria pe care o avea faţă de civilizaţia, care atâta vreme îi ceruse ajutor, se grăbea acum ca să-şi facă cea datorinţă.

Astfel dorobanţul român a tradus în faptă voinţa Europei, pe

care aceasta nici-odată n'ar fi fost în stare să şi-o impună.

În vreme ce ea sta neputincoasă în faţa măcelărilor cari se practicau cu o sălbăcie africană, România singură a cutezat să pună capăt infiricoşatei vărsări de sânge. Succesul ei este deci de importanţă epocală. Europa îi datoreşte cea mai sinceră recunoştiută.

Pacea dela Bucureşti se va scrie cu litere de aur în istoria universală.

Acest succes al României ne umple de mândrie şi de încredere pentru viitor. Cuvântul ei de-aci înainte va atârna greu încumpăna voinţei europene.

De dragul păcii, având în vedere mereu intenţiunea de a restabili ordinea, România şi-a neglijat în parte propriile sale interese. Ea a uitat de proporţia pe care trebuia s'o stabilească între jertfele făcute şi succesul său propriu. Linia Turtucaia-Balcic nu e un rezultat satisfăcător pentru Români. Jertfele făcute sunt cu mult mai mari decât acest rezultat.

Dar acest nesucces de ordin intern se contrabalansează prin succesul netăgăduit pe care l'a realizat România în raporturile sale externe. Acest succes va fi compusul care va dirigia de-aci înainte politica ţării româneşti. Pe acesta se va sprijini acţiunea viitoare a României. Cu ajutorul lui va căuta să stabilească fără întârziere cea confederaţiune a statelor balcanice, în fruntea căreia va trebui să stea România.

Rupând cu politica carbă de până acum şi în deosebi cu raporturile militare, în cari a stat cu Austria, România va trebui să-şi ficeze idealul, pe care-l au în vedere toţi Românii cu o mai pronunţată voinţă şi pricepere. Dacă Austria a primit-o până acum ca pe un stat vazal al ei, are s'o considere de-aci înainte drept o putere dela a cărei atitudine depinde în mare parte şi siguranţa ei.

Mai întâi România trebuie s'o convingă pe această babă capricioasă că n-are la ce să mai svârcoli pentru a provoca o revizuire a tratatului de pace încheiat la

Bucureşti şi că acţiunea ei, care tinde să repeteze cazul cu tratatul de la San-Stefano e de-a dreptul fatală, deoarece aceasta poate provoca noi conflicte poate nu în Balcani, ci în alte locuri. S-o convingă România, că dacă încăearea pe care a provocat-o între aliaţii balcanici a lăsat-o neatinsă, o încercare nouă, desigur între cele şase puteri, i-ar aduce fără îndoială dezastrul, pe care îl pregăteşte moşierul maghiar Berchtold.

Nu pe tărâmurile necunoscute, nu pe unde şi-a întărcat dracu copiii trebuie să pribegască Austria, ci să rămână aici acasă, aici o reclamă interese, cari de mult aşteaptă o dreaptă rezolvire. Ca să poată face o politică viguroasă externă trebuie să se consolideze mai întâi în interior. Chestiunea naţionalităţilor trebuie rezolvită. La aceasta are să se gândească şi dela rezolvirea acesteia să-şi conformeze şi România atitudinea ei viitoare. Noi popoarele oprimate cerem *ferdărea imperiului austro-ungar* nu numai de dragul nostru, ci şi de dragul de-a pune în sfârşit pe temelii sigure existenţa imperiului. Dacă diastia austriacă a putut să creadă că fără o menajare a Românilor şi fără o rezolvire dreaptă a chestiunii româneşti din Transilvania şi Ungaria, îşi poate susţine prestigiul, iată că s'a înşelat amar. Conventicolele politicienilor austro-ungari cu Bulgarii au fost acum pe deplin demascate şi date de gol. Socolitele plutocraţiei maghiare au dat faliment. Ei au dorit ridicarea Bulgarii şi stăjenirea României. Prestigiul ridicat al acesteia însă, vaza hotărâtoare de care se bucură astăzi statul român a pus în umbră pe toţi perfizii, cari iată au ajuns într-o zăpăceală ce pune la grea încercare prestigiul de mare putere al imperiului.

Pacea dela Bucureşti care, repetăm, a jertfit atâtea interese româneşti şi deci stabilirea prestigiului care va face totdeauna onoarea statului român şi avem credinţa că acest succes al României însemnează şi trebuie să însemneze începutul emancipării complete politice a tuturor Românilor cari astăzi trăiesc o viaţă de sclavi în Țările vecine cu ea.

Incheierea păcii.

Amănunte. — Chestia revizuirii tratatului.

Asupra unor momente mai însemnate din preajma încheierii păcii cât şi despre decursul şedinţei, în care s'au stabilit condiţiunile păcii, primim dela corespondentul nostru încă următoarele amănunte:

Bucureşti 7 Aug.

Cea mai mare pedecă în calea încheierii păcii a format-o până în ultimul moment atitudinea intransigentă a delegaţilor greci faţă de Bulgarii. Pentru a face pe Greci să renunţe la unele condiţii prea aspre puse Bulgarii, în ce priveşte viitoarea graniţă strategică a Greciei, s'au întrepus în timpul suspendării conferinţei de eri cu toată puterea delegaţii militari români, a căror intervenţie energică a şi fost în cele din urmă încoronată de succesul dorit. Înţelegerea finală asupra frontierei greco-bulgare s'a stabilit mai ales în urma intervenţiunii d-lui general Coandă, care a arătat delegaţiunii greceşti, că poate face o concesie mică Bulgarii cedând o parte din teritoriul pretins, fără ca linia de frontieră ce va rămâne să piardă ceva din valoarea ei strategică. În urma explicaţiunilor d-lui general Coandă, d. Venizelos a spus, că deşi în baza instrucţiunilor ce are nu ar putea să cedeze, totuşi bazat pe competenţa d-lui general Coandă primeşte propunerea ce i se face.

Delăturată fiind astfel ultima pedecă, şedinţa plenară s'a putut relua având decursul pe care vi l-am comunicat. Fiind însă orele înaintate, delegaţii au încheiat şi semnat numai un scurt act oficial, în care se prevede înţelegerea stabilită, rămânând ca în şedinţa plenară de a doua zi să se redactese şi să se semneze protocolul în ceea ce priveşte viitoarele graniţe. Acest protocol a şi fost semnat astăzi.

Imediat după terminarea conferinţei plenare de eri seara, Regele Carol a fost încunostinţat de rezultatul favorabil, la care s'a ajuns, iar d-l Tache Ionescu, ministrul de interne, a comunicat telegrafic tuturor prefectilor încheierea păcii.

Toţi delegaţii aliaţi erau după şedinţa de eri foarte satisfăcuţi de rezultatele obţinute şi aveau cuvinte de mulţumire şi de laudă la adresa României şi a regelui ei. Mai puţin satis-

făcuţi şi abătuţi, dar nu deprimaţi, păreau delegaţii bulgari, cari au trebuit să facă însemnate concesiuni cu deosebire Grecilor. Unul dintre aceşti delegaţi, eşind din conferinţa de eri, a făcut unui redactor al ziarului, »Universul« următoarele declaraţiuni:

»Trecutul, în care s'au făcut atâtea greşeli din partea Bulgarii faţă de România, va trebui să-l uităm. Vă asigurăm că nimeni n'a ştiut greşelile ce s'au făcut de fostul guvern bulgar, până ce ele n'au devenit publice. Noi eram siguri, când s'a făcut războiul cu turcii, că Bulgaria a stabilit o înţelegere deplină cu România pentru a obţine neutralitatea ei. Numai după ce diferenţul româno-bulgar a intrat în faza acută, am văzut greşala ce s'a făcut. Ci vă mai pot asigura, că dacă cu 10 zile înainte de începutul războiului cu foştii noştri aliaţi, s'ar fi schimbat regimul în Bulgaria, lucrurile n'a fi ajuns unde au ajuns. Dar a recrimina trecutul este inutil. Trebuie să ne gândim la viitor şi aceasta nu poate fi decât o cât mai strânsă apropiere între cele două popoare.«

Intervenţia Puterilor.

În cercurile diplomatice de-aci se afirmă, că revizuirea tratatului de cătră Puteri nu se va realiza, căci majoritatea Puterilor, temându-se de noi încercături, se vor declara mulţumite de modul cum s'a încheiat pacea. Se afirmă între altele că Anglia, deşi a intervenit pentru o revizuire, nu urmăreşte o revizuire decât în cazul când toate Puterile vor cădea de acord asupra acestui punct, ceea ce pare însă eschis.

Austria şi Rusia par însă a insista pe lângă o revizuire. Se spune că Rusia a comunicat alaltieri d-lui Maiorescu că, ori cari ar fi deciziunile conferinţei, în ce priveşte Cavalla şi orice altă chestiune, care ar putea atinge interesele Europei, ea îşi rezervă dreptul de-a proceda la o revizuire a decisiunilor conferinţei.

Despre delegaţii bulgari de asemenea se afirmă, că înainte de-a semna definitiv tratatul de pace, vor da o declaraţie, prin care vor face rezerve asupra înţelegerii cu Grecia, lăsând astfel să se întrevadă speranţa într-o revizuire a chestiei Cavalei. Această rezervă însă nu va fi trecută în tratatul

Sultanul.

Îşirea lui Vinerea. *)

În fiecare Vinere, înainte de amiază între orele 10 şi 11 sultanul părăseşte palatul lldiz şi se duce să se roage în moşea »Hamidié«, care e la o depărtare de abia câteva sute de paşi dela palat. Iese, pentru ca să dea populaţiunii probă despre existenţa sa, să le arâte, că ocrotitorul lor mai vie-tuieşte şi că nu cumva vre-un duşman de al ţării s'a furişat, fără să fie prins, până la stăpânitor şi l-a ucis.

Ne aşezăm deci cu toţii în faţa palatului, ca mai bine să putem urmări fiecare mişcare a sultanului. Priveşte, pe care o ai de aici în toate părţile, colorile vii, în cari vezi îmbrăcată capitala în ori şi care parte al privi-o, frumseţea plină de viaţă înaintea căreia te afli, în acel moment în care aştepti faţa celui mai pompos dintre domnitori, toate acestea pentru un străin, care aşteaptă în tot momentul îşirea cortegiului imperial, faş ca să-şi imagineze pe sultanul ca şi pe o fiinţă supraomenească, frumos ca un chip şi blând şi nevinovat ca un copil. În curând voriră şi soldaţii, cari aveau

să gardeze cortegiul sultanului, în curând începu să curgă şi mulţimea de lume curioasă. Aici câteva dame elegante, venite din cine ştie care parte a îndepărtatului apus, îşi probau puterea lornetelor lor, dincolo câţi-va schiţători şi fotografi veniţi să eternizeze pe cel mai mare musulman. Cărui, trăsuri elegante închise cu turcoalce şi păzite de enuci călăreţi.

E imposibil ca să poţi descrie atâtea feluri de uniforme şi atâtea feluri de arme, câte le vezi cu această ocaziune dela peste 10.000 de soldaţi, cari iau parte la această splendidă paradă. E fapt, că foarte rar şi se poate da ocazie să poţi vedea o priveliste mai interesantă şi mai plăcută. Aici vezi cavalerimea turcească, fiecare călăreţ cu steagul său, cari astfel apar ca o pădure mare de steaguri, apoi vânători cu hainele lor verzi, soldaţii albanezi cu şalvarii lor largi.

După ce soldaţii au câştigat o distantă bunăoară între privitori şi drumul pe unde avea să treacă sultanul şi după ce s'au încredinţat şi de aceea, că paza e destul de sigură şi faţă de turci şi faţă de străini, încep să iasă rând pe rând diferiţi dignitari begi, paşi şi alţi dignitari de ai curţii domneşti.

Lumea dă impresiune nu vorbia de altceva decât numai de sultanul şi de diferite întâmplări din viaţa lui; ba

pe alţii îi auzel vorbind şi de antecesorii lui, auzial povestindu-se istorioare din viaţa lui Abdul Medgid, înclinăţia lui faţă de femei şi pofta lui cea mare de-a vărsa sânge, apoi despre a crudelului Mahmud.

Toţi ochii erau aţintii asupra punctului de unde avea să iasă sultanul. Aici o franţuzoaică cochetă, care să imbulsa înainte, pentru-ca să poată ajunge cât mai aproape şi să poată arunca vre-o privire arzătoare sultanului. Colo ochii obosiţi ai bătrânilor credincioşi musulmani, cari priveau ţintă şi ei la poarta de triumf, voind să se convingă personal dacă sultanul e sănătos, mai are în el putere ca să mai ajute multă vreme la prosperarea şi gloria osmanilor.

Nu aşteptărăm mult. Iată că se şi aude sunetul de aviz al trâmbiţei, do-bele încep să bată, muzica întonează un marş de războiu, soldaţii prezentează armele, se iveşte şi drapelul janicerilor din poarta palatului şi pe urmă apare şi trăsura puternicului domnitor, înconjurată de întreagă suita sa. Un moment scurt de tot, cât ţi-ai lua o răsuflare, linişte şi pe urmă de odată resună ca dintr-o singură gură, dela zeci de mii de musulmani şi creştini, puternicul strigăt de: »Ciokiasa padişah«.

Într-o trăsură trasă de doi cai arabesţi albi, cari înaintează încet prin mulţime, şade un bărbat, cam de vreo o 44 — 48 de ani cu o barbă neagră în-

călcită şi palid, palid la faţă. Fruntea plină de creţe, înnoată de griji, aşa de posomorât pare, încât şi resalutul credincioşilor săi i se pare greu. Nu vede nici salutul respectuos al celor ce îl înconjoară, nici zimbetele ademenitoare ale franţuzoaicei, care cu mare greutate a ajuns şi ea la un loc mai bun, nici pe englezele, cari-l fixează cu lor-netele. În tot drumul său »merge înainte posomorât cu gândul cine ştie unde. Lumea se mişcă cu parada întregă. Rămân singur, ca pironit de gânduri, cugetându-mă la viaţa acestor domnitori, despre cari ai crede, că să fie cei mai fericii oameni din lume. Mă cuget la sultanul de acum. Are atâtea putere în mâna sa; e înconjurat de atâtea armată, care până la cel din urmă şi-ar pune şivăiaţa pentru dânsul, dintr'un colţ până în celălalt al imperiului său toată lumea tremură de un singur cuvânt al lui, pe toată suprafaţa imperiului său mii şi mii de rugăciuni se înalţă către Allah pentru viaţa stăpânitorului ţării. Posede sute de femei dintre cele mai frumoase ale pământului şi pentru aceea totuşi e posomorât şi cu fruntea încrăţită. Pentru ce? Pentru că el singur nu se simte liber, el însuşi e închis ca într-o calică, femeile sale încă nu se bucură de libertate ci sunt sclave, şi pentru-că chiar şi copiii lui sunt numai sclavi!

Cam după o jumătate de oră se

întorce iar în palatul său, ca să-şi reînceapă din nou osânda de închis. Acum însă nu mai merge aşa de încet ca mai înainte, ci ca şi cum ar fi a lungat de cineva dela urmă şi: Imprejurul lui vezi dignitari înalţi cum a-leargă pe jos în fugă, gâfâind şi plini de sudori pe frunte. Ca şi cum ar fi slugile unui stăpân puternic şi bogat. Cu câtă compătimitere te uiţi la aceşti oameni, cari singuri au putere mare, sunt stăpâni peste ţări întregi, când vezi servilismul cel mare cu care se desjosesc atât de tare înaintea lumii.

Pe cât de impozantă şi de frumoasă a fost eşirea, pe atât de desgătoare este întreaea. Gândurile îţi zboară la timpurile de glorie ale Turcilor, când de sigur că aceste suite nu-ţi lăsu urata impresie, pe care ţi-o lasă astăzi.

Atunci războiul era după Allah primul gând al lor şi moartea era ultimul lor gând. Duceau groază pe unde ajungeau cu armata lor, în fruntea armatei mergeau ca pildă ostaşilor, străluceau în mâinile lor pumnalele încărcate de pietri scumpe şi de sângele inimicului.

Astăzi sunt gârboviţi, slabi şi pierniciţi, nu ştiu să poarte nici arma şi nici nu se mai simt bine când se află în mijlocul poporului lor, se uită cu frică şi cu groază în jurul lor şi fug în goana cailor dinaintea publicu.

*) Din volumul »In Constantinopol« de Emil Tîsca, apărut de curând în tiparul instit. de arte grafice Alexandru Anca la Gherla. Preţul 2 cor.

de pace, ci numai în protocolul ședinței, care se va alătura tratatului.

Demobilizarea.

Demobilizarea armatei române, deși actul n-a fost încă semnat de regele, s-a început în parte. În teritoriul, care a revenit României, majoritatea armatei de ocupație va staționa timp mai îndelungat. Până în prezent e stabilit ca la Dobrici să fie reședința unei diviziuni din corpul 5 de armată, iar la Silistra va avea reședința regimentul 1 de grăniceri și probabil și regimentul 10 roșiori.

La Balcic va fi trimis deocamdată o companie de marină și torpiloarele de mare.

La Turtucaia va face garnizoană un batalion de vânători.

Tropele întregii diviziuni cu reședința la Dobrici, va fi stabilită numai în cadrulater.

Știri diferite.

Ocupând noul teritoriu, care se va încorpora la România, trupele române din Bulgaria au luat în stăpânire, lângă Plevna, un depozit de armăsari bulgărești. Depozitul e alcătuit din aproape 50 armăsari și din vre-o 20 mânji. Ministerul român de domenii a intrat în posesia acestui depozit; el face cunoscut prin direcțiunea serviciului zootehnic că condițiunile în care se prezintă acești armăsari nu justifică de loc laudele care se aduceau depozitelor de armăsari bulgari. Atât ca conformațiune cât și ca însușiri generale, ei sunt inferiori armăsarilor din depozitele române.

— *Ministerul de interne, în urma ivirii epidemiei de holeră, a dispus ca înmarea bălăcurilor, tărgurilor periodice și a oricăror aglomerări, se suspendă pentru toată țara, atât în comunele rurale cât și în cele urbane, până la noi dispoziții.*

— D-l căpitan aviator I. Arion a sosit ieri dimineață în București venind de pe câmpul de operațiune. În ultimul timp d-l locot. Capșa, având ca pasager pe d-l căpitan Arion, a făcut un foarte frumos sbor de-asupra orașului Sofia.

— D-l prof. G. Murgoci, geolog dela institutul geologic al României s'a întors din cadrulater, unde împreună cu d-l Al. T. Dumitrescu, secretarul soc. istorice a cercetat toată coasta și stapa Dobrogii până la Capul Caliacra și până la Ecrene.

La Capul Caliacra excursioniștii au găsit urmele impozante ale vechii cetăți Caliacra, capitala lui Dobrotici, care trebuie să fi fost o foarte mare și cu totul deosebită cetate. Cronicarii timpului o amintesc de mai multe ori până întră în stăpânirea lui Mircea cel Mare. După banii găsiți acolo, se poate spune, că ea a fost locuită și de genovezi.

Astăzi se mai conservă încă zidurile dela intrarea castelului, alte ziduri mai mici, valuri și șanțuri, ce închideau cetatea de partea uscatului etc. Interesante sunt multe peșteri scobite în faleză, peșteri cari au fost locuite sau au servit ca magazii de alimente și poate și ca depozit pentru mărfurile furate de pe mare.

Dușmanii — avansați. Consilierul secret *Sherk*, fost șef de secție justițiară în Bosnia, a fost numit săptămâna trecută profesor la facultatea de drept a universității din Viena.

De altă parte se anunță din Seravio, că Dr. *Nicolae Mandici*, președintele camerei bosniace, va fi ridicat la rang ministerial și va fi numit președinte al Curții de compturi din Bosnia, care se înființează în Septembrie c. În privința aceasta s'a și făcut raportul necesar M. Sale.

Aceste avansări nu sunt pe placul șovinismului unguresc. »Pesti Hirli« d. e. se tângue și se vaieră, că iată, cei mai mari dușmani ai maghiarismului sunt avansați în cele mai înalte posturi și guvernul ungar nu poate împiedeca acest lucru.

Nu-i atotputernic nici guvernul d-voastre, d-lor șovinisti!

Din Croația. Partea cea mai grea a tratativilor cu Croația este cea referitoare la căile ferate de stat. Înălțimea limbii maghiare la tren Croații au considerat-o ca cel mai mare gravamen. Cum se știe aceasta a fost cauza de a izbucnit conflictul între coaliția croato-sârbă și fosta coaliție de la guvernul Ungariei. De atunci Croații au cerut neîncetat schimbarea pragmatice de serviciu, dar de glaba. Acum se face, deoarece conlucrează factori foarte puternici, pentru ca datorințele juste ale Croaților să se realizeze.

Schimbarea pragmatice se va face așa, că se vor elimina din lege dispozițiile referitoare la limbă și se vor restabili stările dinainte de pragmatice actuală, când nu era nici o dispoziție în privința limbii de serviciu. După ce se va inactiva legea modificată, se va da o ordinațiune și în aceasta se vor satisface pretenșiunile de limbă ale Croaților.

În chipul acesta se speră a se putea rezolvi cel mai greu punct de divergență dintre Croația și Ungaria.

La situația din Boemia. Germanii din Boemia au lansat un apel către poporul german, în care se cuprind grave acuze contra Cehilor, prezentându-i ca periculoși pentru monarhie.

Bărbații politici cehi conducători — se zice în apel — alinați de guvernul statului au început să facă agitații preste granițele imperiului și în fanatismul lor orb și au uitat de stat și de Austria. Aceasta e munca panslavistă în Paris, Londra, Petersburg și Belgrad, care a produs apariția rușinoase. Dar de altă parte a ieșit la iveală, că Germanii austriaci sunt sprijinul cel mai sigur al monarhiei. Oare politica de stat care susține pe Cehi, este o politică favorabilă statului? Poporul german protestează contra acestei politici mioape, pentru-că ea e contra germanismului și contra statului. Tratativilor de pace nu vor avea rezultat, până când în Viena și Praga domnește un asemenea spirit. Aici trebuie să se facă mai întâiu rânduială.

Este un ton cam riscat în acest apel, care nu prevestește pace. Să pare că auzim glasul cutărui șovinist de-al nostru, care ne acuză și dacoromanismul închipuit și cu agitații în străin-

tate, grijind totodată a se însinua pe sine de patriot, de sprijinitorul sigur al patriei. E glasul fals al șovinismului.

Interview cu fostul ministru Bațaria.

Fostul ministru al Turciei, d-l *Bațaria*, a sosit alaltaeri la București, unde s-a întreținut cu mai mulți ziariști români asupra soartei Aromânilor și a Adrianopolului. Precum se știe d-l Bațaria a ieșit din guvernul turcesc acum câțva timp, când cu asasinarea lui *Mahmud Șefket*.

Din declarațiunile importante făcute de d-l Bațaria, un perfect cunoscător al situațiunei balcanice, reținem următoarele :

Soartea Aromânilor.

Noul aranjament din Balcani e în dauna Aromânilor. Chiar dacă n-ar fi fost al doilea războiu balcanic, situația aromânilor era aceeași. Ei sunt împărțiți între Greci, Bulgari, Sârbi și Albanezi, deci situația și existența lor va depinde de patru state, în loc de unul, ca până acum.

Mai mulți Aromâni vor intra sub stăpânirea Grecilor și a Sârbilor. Sârbi s au purtat omenos cu aromânii în timpul războiului; nu tot așa s-au purtat însă Grecii și Bulgarii.

Grecii ar face o politică înțeleaptă, dacă ar trata cu blândețe pe Aromânii cari intră sub stăpânirea lor. Grecii și-au ajuns idealul național și n-au motive să extermine elementul aromânesc, care le poate fi de mult folos cultural și economic. Recunosc, că d-l Venizelos e condus de bune intențiuni față de Aromâni, dar d-sa nu poate rămâne în permanență la guvern și nici nu poate înfrâna obiceiul Grecilor din Macedonia de a persecuta și extermina pe Aromâni.

Din partea Bulgarilor nu măștept la un bun tratament pentru Aromânii, cari vor intra sub stăpânirea lor.

Dacă sunt măhnit că Românii macedoneni au fost sacrificați de împrejurări, mă bucur din suflet, că România câștigă de pe urma conflictelor din Balcani bucuria aceasta e și a tuturor Aromânilor din peninsula balcanică.

Chestia Adrianopolului.

Am pus din nou stăpânire pe Adrianopol și nu-l vom mai lăsa. Bulgarii n'au decât să-l recucerească. Ar fi o crimă să restituim acest centru turcesc.

Puterile anunță, că vor face un demers pe lângă Poartă. Dar acest demers nu s'a făcut încă. Tratatul dela Londra nu angajează de loc puterile. Nu e vorba de un act, ca cel dela Berlin, contrasemnat de toate puterile, ci de o încheiere semnată numai de reprezentanții statelor balcanice. Așa fiind, puterile nu ar avea nici un drept să ne impună respectarea aceluia angajament.

De altfel bulgarii au fost cei dinți cari au desființat tratatul. Conform uzului ei ar fi trebuit să facă următoarele trei lucruri: să ne restituie prizonierii, să reia relațiunile diplomatice și să evacueze teritoriile ocupate. Ei n'au făcut nimic din toate acestea. Au rămas la Cealgea până ce i-am respins cu armata, deși le cerusem mai înainte, în câteva rânduri, să se retragă de acolo.

Sfârșitul va fi că Adrianopolul rămâne turcesc. De altfel acesta este un centru pur otoman. Bulgarii nu se găsesc acolo mai de loc. Se găsesc turci, greci și otomani. Puterile, cari au proclamat principiul »Balcanii ai balcanilor«, au ocazia să-l consfințească acum dând Turciei Adrianopolul, fără de care siguranța Constantinopolului este amenințată.

Europa s'a convins acum că existența unei Turcii europene este o necesitate și din punct de vedere politic, și din punct de vedere al legăturii dintre Orient și Occident. Prin urmare puterile ne vor îngădui să ne asigurăm această existență.

Adrianopolul este azi din nou înfărit și în stare să respingă orice atac. Avem trupe suficiente. Am găsit acolo 230 tunuri, 30.000 de puști, am mai găsit la Kirkilise alte 20.000 de puști, toate fuseseră luate dela noi, și au revenit iar în mâna noastră. Războiul este însă puțin probabil. Bulgarii n'au însă decât să vină să se înțeleagă cu noi să stabilim o nouă frontieră.

Chestia Adrianopolului va fi tranșată la București. Ziarul »Berliner Lokalanzeiger« află din Petersburg, că cercurile diplomatice de acolo, apreciând marea importanță a rolului României în conferința de pace dela București, sunt de părere ca chestia Adrianopolului să fie tranșată la București, ceea ce Rusia dorește sincer.

Turcii în Tracia. Știrile culese de autoritățile militare bulgare spun, că trupele otomane concentrate la Kirkilise au efectul unei diviziil compusă din trei arme.

Turcii au declarat că nu vor părăsi teritoriul ocupat decât după ce vor fi puștii totul. Recolta satelor dela est se transportă în spre Cealgea. La Kirkilise și Bunarhisar s au făcut mari prădăciuni în dauna Bulgarilor.

Misiunea militară franceză din Rusia, condusă de șeful statului maior francez, *Jeffre*, a asistat la revista trupelor ce a ținut-o Tarul la Tarskoie-Selo. Seara a fost în teatru o reprezentare de gală.

Tisza și Maiorescu.

Așa este titlul unui prim articol, apărut în ziarul »Magyarország« de ieri. Să face în el asimănare între politica celor doi primminiștri și între silințele celor două țări: România și Ungaria. Se relevează faptul, că înainte cu câteva săptămâni presa guvernamentală maghiară trimbița în lume, că punctul de gravitație a monarhiei a ajuns în Budapesta și că privirile întregii lumi politice sunt îndreptate spre capitala Ungariei. Ce se întâmplase adevă? Tisza a făcut enunțațiunii asupra evenimentelor din Balcani și asupra politicii externe a Austro Ungariei. Mare lucru... Balcanul să fie pus la cale din Budapesta, de »ilustra, nobila și cavaleriasca nație a lui Arpad«...

»Magyarország« constată, că aceasta n-a fost decât o seducere. Opiniă publică mondială s-a convins în curând, că Tisza n-a făcut altceva, decât a reproduș în cameră, cele ce îi s-au scris pe o bucată de hârtie în

Viena. Și tocmai de aceea lumea la ascultat un moment, fiindcă știa că prin graiul lui vorbește Viena... Atâți Cine ar fi gândit, se întreabă »M-g« — că România va juca rolul, ce vedem că i joacă. Și pentru ce nu are acest rol Ungaria? Răspunsul — zice »M-g« — e simplu :

— *România e stat independent, iar națiunea maghiară lăncezește în sclăvie!*

O astfel de constatare reală din partea șovinistilor, — mai rar!

Dar tot așa de rar să scriu adevăruri, ca cele ce le găsim în acest articol și pe care le redăm aici în traducere fidelă :

»Bucureștii — zice »M-g« — este acum un centru mondial. Europa întreagă urmărește cu atenție toate fazele tratativilor ce decurg în capitala României. La ședințele conferinței de pace prezidează primministrul român *Maiorescu* și sub preșidul lui nu se fac numai simple formalități sau o conducere de formă, ci primministrul este sufletul acestor tratative, car sunt chemate a decide direct asupra sorții Balcanului, indirect asupra sorții Europei întregi. De ce mândria poate fi cuprins sufletul micului (P) popor român, că patria lui a ajuns să joace un rol decisiv, că primul lui ministru a devenit o persoană conducătoare a diplomației europene și că în capitala lui, sub influința românească să decide soartea Europei!...

Se vede, că șovinisti noștri în aiurările lor au câte odată și momente lucide!

Un salut al femeilor române.

Ziarele bucureștene publică următoarea scrisoare adresată »Societății naționale ortodoxe« de către uniunea femeilor române din Ungaria :

Stimată d-nă președintă,

Glasul cald al surorilor noastre din plaiurile române a umplut inimile noastre de adâncă duioșie, simțind că atât mai multă îmbrăbțare în marea misiune ce am luat-o asupra noastră în cea mai bună credință și cu cel mai sfânt entuziasm pentru ajutorarea și apărarea iubitului nostru popor.

Primul congres al tuturor reuniunilor de femei din Ungaria a dovedit cât de puternică este legătura dintre noi și cât de mare este devotamentul și interesul surorilor noastre de peste Carpați.

Astăzi este rândul nostru să dăm expresiunea celei mai înalte admirațiuni femeilor române din regatul român, pentru că și iubitele noastre surori dau tributul de jertfă prin vitejia filior lor chemați întru apărarea țării.

Oștile s'au ridicat, fi neamului au plecat cu cântece și cu voce bună la sunetele goanei și a trambitelor furcate, ca să înalțe numele române și ca să ție veghere ca nimeni să nu știrbească cinstea, demnitatea și mândria poporului român, fiind gata ași vărsa sângele lor pentru scumpa lor patrie.

Voi, mamele române i-ați crescut

lui, ca să se ascundă în haremul cutărei sau cutărei cadăne. Numai aici se simt ei tari, numai aici se simt ei în elementul lor. Și nici nu sunt ei aceia cari dirigează; soartea țării e condusă de alte capete, destinele ei de cele mai multe ori sunt legate de capriciile unei sau alteia dintre favoritele sultanului.

Nu e dată s'a întâmplat, că ascultând sultanul de vreuna din cadănele sale, ajungea până acolo, că trimetea oștiri întregi, până departe, treceau Dunărea, sau trimetea flote întregi, cari înroșeau de sânge întreg Archipelagul sau Marea-Neagră. Și toate aceste numai din capriciul momentan al vre-unei odalnice favorite. — Sau când era chestia de vre-un avansament, când vre-un om fără căpătăiu, vrea să ajungă principe, guvernor! în fiecare zi se puteau auzi alte și alte vesti. Cutărei favorite a sultanului nu i-a plăcut de purtarea cutărui padișah și la intervenirea ei sultanul a ordonat ca să i se ia viața prin ștreang.

Unde mai rămân apoi miiile de ucideți ce se făceau, când spre exemplu un sultan voia să pună de moștenitor al său nu pe acela care după lege i-ar fi urmat, ci pe acela care lui îi

era mai favorit! Câte exemple murdare de felul acesta nu ne arată istoria!

De altcum despre fiecare cadână, despre fiecare personagiu din curtea sultanului, erau și sunt știri zilnice, cari ca fulgerul circula prin mii și mii de guri în întreaga capitală. Toți sunt preocupați de acest stăuleț înconjurat de ziduri și păzit de atâta putere armată! Cutăre cadână azi a plâns aproape 2 ore întregi, fiindcă a observat, că sultanul are altă favorită, că bufonul de curte l-a adus pe sultanul așa de tare în voie, că imediat l-a avansat ca agă al janicerilor, sau că cutăre tânăr frumos, îmbrăcat în halne de femele, ras la mustăți, a pătruns până la o cadână și tocmai când era să iasă a fost prins de cătră un eunuc credincios de al sultanului.

Se înnoptează! Incetul pe incetul întunerecul își aruncă vălul său asupra mândrei capitale. A încetat și cântecul muedzinilor și credincioșii lui Allah și-au făcut deja rugăciunea de mulțumită, laudă și preamărire către Cel de sus și sunt retrași cu toții la odihnă. Stambulul, Pera, Galata sunt adormite într-un somn adânc și visează epoca de pream rine și glorie.

Miile de stele de pe cer, reflec-

tate în apa liniștită a mării îți dau apariția unui al doilea cer încercat cu mii și mii de mărgăritare. Luna înconjură sutele de cupole și minarete în valuri frumoase de argint, cari apar ca și raze de lumină printre verdele întunecat al pădurilor de cipreși și platani.

Câte-o rază roșie de lumină mai străbate ici coloș printre crângile dese ale parcurilor, dar și acestea se sting una câte una, pentru a da deplină stăpânire întunerecului.

Minaretele înalte, cari apar ca și niște găuri uriașe, albe de lebedă, semilunele de pe coperișe, mulțimea de grădele aurite de pe la ferestre, dau apariția unui oraș de aur și de argint.

Edificiile înconjurate de arbori și luminate de razele palide ale lunii, iau forme tot mai mari și mai bizare, peste înaltele ziduri ale Ihdizchioscului, se alungă spirite, cari iau forme tot mai mari și mai înspăimântătoare.

Rând pe rând se închid și porțile palatului. Incetul pe incetul se sting și cele din urmă oapăe din marea labirint împărătesc.

Câte-o mică mișcare lugubră se mai aude pela câte-o fereastră. Câte-o păreche de ochi mari și negrii, caută

ca să pătrundă în zarea îndepărtată, patria și căsicioara de unde nemiloșii spahii i-au răpit.

În micile chilii de marmoră și tapetate de jur împrejur cu scumpe covoare, pe divanele cele lungi de mătase stau voluptoasele femei și sclave ale sultanului și învidioase una pe alta, își blastămă ciusul și minuta în care au pus piciorul în pragul palatului.

Totul e adormit în fabulosul palat al sultanului, numai în chioscul de cătră miază-zi, într-o chilie împodobită cu cele mai scumpe tapete ale Persiei, unde câte-va luminări dintr'un șesnic frumos de aur, răspandesc o lumină vagă, o frumoasă brunetă, cu niște ochi mari bulbucați, cu un păr negru buclat și îmbrăcată într'un văl subțire, stă pe un divan lung și moale de mătase, aplecată către genunchii fericitului Abdul Hamid și cu o voce timidă îi povestește istorioare din 1001 de nopți: »In zilele lui Harun Alresid, trăia în Bagdad un hamal sărac, sărac lipit pământului, dar cu o fire foarte veselă. Intr-o dimineață, când hamalul se afla ca de obicei în piață, așteptând ca să capete ceva de lucru, se apropie de el o femeie frumoasă ca un inger și îi zise: Ia-ți coșul și vino după mine. Cu o bucurie nespuse de

mare își luă hamalul coșul și porni după femeia frumoasă. Nu au mers mult și au intrat la un bătrân uitat de vremuri, cu o barbă albă albă și lungă până la genunchi. Cu cărja își ridică bătrânul pleoapele cari îi acoperiau ochii și uitându-se la el le zise: »Ce voiți dela mine iubiții mei fi?«

Padișahului, un plumb greu îi apasă pleoapele. Capul și-l lasă greoi pe sofa de mătase și trece în lumea visurilor. Sclaveli i se furează de sub gene un picur mere de lacrimă, care se pare ca și un mărgăritar scump pe obrăjii ei neaținși de razele soarelui. Cu gândul e transportată departe, departe, pe întinsele câmpii ale scumpii sale patrii, unde în libertate să se poată bucura de bunătățile naturii. Și lasă și ea încetîșor capul pe genunchii puternicului său stăpân și adoarme.

Porțile palatului sunt toate închise. Luna își oglindește fața sa palidă în suprafața liniștită a mării de marmoră. O liniște adâncă domnește peste tot, doar murmurul fantânilor mai cutătează a conturba pacea de mormânt a nopții.

atât de viteji, voi i-ați încuraja la luptă, — voi i-ați trimis în înaltă chemare după pilda acelei mame române de odinioară, care se cheamă mama lui Ștefan cel Mare.

Ingrorjorate pregătiți paturile răniților, și nu știți ce soartă vă așteaptă, — în sufletul vostru p'că neîncetat amărul durerii ce vă usucă în mîle, mîncarea și băutura voastră este cu plîngere amestecată, dar cugetul vostru este biruitor și învinge slăbiciunea... Din certă neamurilor va ești biruința poporului nostru și întințirea hotarelor spre răsărituri de soare, iar fiii voștri vor învinge pe toate cele mîndre ale lui Mircea și Mihai Viteazul.

Tot cugetul și simțirea noastră este cu voi iubite surori, cu voi împărțim toată grija, toată dragostea de țară și toată nădejdea în viitorul fericit și în biruința scumpului nostru neam și ne rugăm pentru fiii voștri iubii.

Doamne, adu-i cu bine, izbăvește-l de ascundere de vifor și cercetează-l în apa prigonirii.

La Corrispondența Rumena și-a suspendat apariția.

D-l Roberto Fava a fost silit să suspendeze apariția ziarului său în formativ *La Corrispondența Rumena* din lipsă de sprijin.

Scrisoarea, prin care d-l Fava anunțază publicul românesc despre acest regretabil eveniment e următoarea:

Parma, 2 Aug. c.

Domnule Director!

Lipsa totală de sprijin din partea Românilor, chiar ostilitatea mai mult sau mai puțin deschisă cu care s'a primit buletinul meu de propagandă românească: *La Corrispondența Rumena*, în mod special dela oamenii și instituțiile care reprezintă oficial naționalismul, mă pune în dureroasă necesitate de a suspenda publicațiunile pe timp de câteva săptămâni, de cari au nevoie pentru a mă putea pune în stare de a continua regulat editarea foaiei. Vă rog deci, d-le director, să-mi dați voie că prin intermediul apreciatului d-voastră ziar să cer iertare, pentru această forțată suspendare dela această domni abonați — într'adevăr foarte puțini — cari au plătit abonamentul, asigurându-i că o să fac tot posibilul pentru a reincepe publicațiunea cât mai curând și că lipsa numerelor vor fi compensate prin numere duble.

Eu nu m'am gândit nici-odată să câștig prin *Corrispondența Rumena*. Când am înființat acest organ de publicitate, eram deja gata să fac sacrificii. Dar m'am convins îndată, că acțiunea mea, care ar putea aduce mari servicii cauzei Românilor, departe de a fi apreciată, este nesocotită și chiar dușmănită. S'a adoptat împotriva mea un fel de boicotare tăcută, care zădărnicește ori-ce muncă, ori-ce jertfă, ori-ce silință a mea. *Corrispondența Rumena* a apărut deja timp de trei luni. Aproape toate persoanele la cari am trimis buletinul acesta, l'au ținut. Dar numai puține l'au înțeles acum. Domnii cari au crezut de cuviință să plătească abonamentul, se reduce la un număr însemnat. Și ori-ce solicitare a fost până acum zadarnică. Am scris sute de epistole, dar nimeni nu-mi răspunde. Chiar și scrisorile mele cari cer informațiuni sau lămuriri necesare pentru articolele de inserat în *Corrispondența Rumena* sau în ziarul italian de colaborare, rămân fără răspuns. Nu voi să intru în detalieri, pe cari le mai bine să nu le dau publicității... Nici schimbul cu ziarul din București, nu pot să-l obțin! Un suflet nobil de Român din Ungaria, al cărui nume ilustru nu voi să-l amestec în aceste mizerii, a apreciat inițiativa mea și a sprijinit-o prin generosul ajutor de o sută de franci. Recunoștința mea către mîrinimosul Mecenan va fi neperitoare.

Așa stînd lucrurile, toată acțiunea mea este împiedecată, munca mea nu are decât amărăciuni și pasivele foaiei cresc mereu. Imi permit deci să adresez un cald apel tuturor domnilor, cari au primit până acum *Corrispondența Rumena* și n'au plătit încă abonamentul, rugându-i să binevoiască a ne trimite obolul lor. În același timp rog pe domnii, la cari m'am adresat prin scrisoare pentru diferite motive atingătoare de propagandă mea românească să mă onoreze cu un răspuns. În sfîrșit așez în toți Români de inimă, cari vîd

în propagandă ce o duc o operă folositoare, cu rugămîntea să vie în ajutor inițiativei mele sau prin abonament, sau prin vreo ofertă, care va fi anunțat în *Corrispondența Rumena*, sau altfel. Așa imi va reuși mai ușor să reîncep cât mai curînd publicațiunile foaiei mele, care este foaia tuturor Românilor, și să îndeplinesc angajamentul ce am față de domnii abonați: și de altă parte *Corrispondența Rumena* va fi pusă mai bine în stare să corăspundă înaltei sale misiuni.

Vă mulțumesc din toată inima, domnule director, pentru binevoitorul sprijin ce l'ați dat întotdeauna acțiunii mele și pentru ospitalitatea ce veți binevoi a o da acestei scrisori, și Vă rog să primiți efectualele și respectualele mele salutări.

Roberto Fava.

Din Turda.

Răspuns la unele învinuiri neîntemeiate. — Prelegerile populare. — Adunarea gen. a despărțământului Turda. — (Fine.)

În 2 August s'a ținut adunarea generală în comuna Mischiu, care a fost o adevărată serbare culturală românească.

Un convoi lung de trăsuri a plecat din Turda ducînd comitetul și delegatele »Reuniunii femellor române« cari pentru întâiași dată s'au asociat la propagandă »Asociațiunii« dîndu-și concursul material și moral la buna rîsușită a primei expoziții de copii, aranjată în acest ținut.

Am remarcat pe d-nii: Iuliu Vlăduțiu cu d-na și fiica lor Olimpia Dr. Moldovan, Iosif Costin protopop cu doamna, Dr. V. Moldovan cu doamna Dr. Aug. Rațiu cu doamna, Dr. G. Pătăcean cu sora, Nic. Rațiu, Dr. I. Sărbu, Dr. V. Cenar, V. Muresan etc. Din jur a luat parte în frunte la câte-o mîndră ceată de țărani, preotul V. Săndean din S. Mihai și A. Costin din Petridul ung. Alți preoți durere nu au fost.

La intrarea în comună ne-a primit întreg tineretul în frunte cu învățătorul O. Isaac, care a ținut o scurtă vorbire, iar corul a cântat »Între mulți ani«.

Trecînd peste podul decorat cu verdeață și cu un mic arc sîrbătoresc am intrat în școală, unde preotul local Simion Luca ne-a suprimat cu o mică expoziție de lucru de mîna țărănescă.

Din decursul adunării remarc următoarele puncte mai însemnate.

1. Raportul secretarului despre activitatea comitetului.
2. Premiarea copiilor vizitați din partea unui comitet de doamne și de doctorul V. Cenar, care a ținut și o instructivă prelegere liberă, tractînd în grai popular chestiuni de igienă și înțelepte povește mamelor cum și-i crească copiii.
3. Prelegerea d-lui Dr. G. Pătăcean despre primejdia alcoolismului. După care s'au arătat în școală o serie de chipuri despre alcoolism și urmările lui. Iar pentru copii de școală și femei s'au proiectat pe pînză o serie de chipuri din viața lui Ius.
4. S'a constituit comitetul pe un nou period de 3 ani. După ce directorul de până acum d-l Vlăduțiu din cauza de bătrînețe s'a retras, a fost acclamat de director Dr. V. Moldovan, iar de secretar Dr. I. Sărbu, cari ambii au mulțumit oviașile dînd un program vas de acțiune pentru viitor. De casar a fost reales d-l Iosif Costin protopop, iar de controlor și bibliotecar d-l Nic. Rațiu. În comitet au fost aleși: D-nii Dr. George Popescu, Dr. Iuliu Popescu, Dr. George Pătăcean ca membrii de viață, Iuliu Vlăduțiu, Iovian Muresan, Dr. Aug. Rațiu și Iacob Trif ca membri alesi.

După ce am fost găzduiți în casa și la masa bogată a vrednicului păstor al poporului d-n Mischiu S. Luca, seara am l'at parte și la reușita producțiune teatrală aranjată în școală din partea grupului tinerimii condusă de d-l Inv. Isaac. Ne-am depărtat din această comună convinși că conducerea poporului e pusă în mîni vrednice. Se împlinesc și aici adevărul că după cum e prețul și învățătorul așa e și salul.

Corresp.

ȘTIRI.

— 26 Iulie 1913.

Vajli soldați ai României, cari au trecut unăreă și poposesc pe câmpiile Bulgariei nu și pierd vremea de geaba. Români nu e obișnuit să vezeze și ostașii români neavînd treabă cu dușmanul, cută să-și facă de lucru în altă direcție. Astfel de pe câmpul de luptă se năvălă următorul fapt, săvîrșit de batalionul 2 de vînători, care

se găsește la cîțiva kilometri de Sofia, fapt care pe cât e de frumos pe cât este de interesant:

Ostașii acestui batalion vîzînd că n'au nimic de lucru că e ziua de mare, s'au apucat și au croit o mulțime de strade prin mijlocul taberei, pe cari le-au pavat cu piatră care se găsește în abundență prin locurile unde se află bivouac batalionul. În urnă bravii ostași s'au apucat și au cărat un mare număr de blocuri mari de piatră, cu cari au clădit chiar în mijlocul taberei, o piramidă înaltă de vreo o cinci metri. În mijlocul acestei piramide au așezat o lespede pe care mai mulți cioplitori în piatră cari se găsece printre soldații batalionului, au scris următoarele cuvinte:

»Pe aci au trecut apărătorii păceii, batalionul 11 de vînători »Regina Elisabeta«.

Nu-i așa că-i frumoasă îndelețnirea ostașilor români în lipsă de altceva mai bun de făcut?

Un bust poetului St. O. Iosif. Din Ploiești ni se scrie: În amintirea poetului St. O. Iosif, s'a format în localitate un comitet de inițiativă spre a ridica un bust neuitatului poet. Bustul va fi dăruit liceului Sf. Petru și Paul. Sculptorul Temistocle Vidali a fost angajat să execute bustul, care se va inaugura la 15 Septembrie a. c. Pentru complectarea fondului necesar, Sîmbătă 24 August se va da în grădina Grivița un festival artistic și literar, patronat de d. deputat Ionescu Quintus și toți membrii din comitetul de inițiativă, toți admiratorii și foștii amici ai regretatului poet.

În jurul logodnei prințului Carol al României. Am dat la timp știrea despre logodna prințului Carol al României cu principesa Olga, fiica cea mai mare a țarului Rusiei. Mai multe ziare streine desmint această știre. Cu toate acestea corespondentul din Petersburg al ziarului »Matin« — contrar tuturor desmintirilor oficiale, — susține că logodna amintită se va face și că perechea princiară română împreună cu principele Carol vor face săptămîna viitoare o vizită la Livadia în Rusia, unde-și va lua reședința în zilele acestei familii țarului. Din prilejul acestei vizite — spune corespondentul ziarului »Matin« — se va serba și logodna principelui Carol cu principesa Olga, în palatul din Crimeea al țarului.

Svea despre moartea președintelui republicii și portughazei. Mai multe ziare londoneze află din Sevilla, că președintele republicii portugheze — despre care se știe că era rău bolnav în timpul din urmă — a murit. Guvernul însă, temîndu-se de demonstrații antirepublicane, păstrează până acum cel mai mare secret asupra morții președintelui, al cărui cadavru — se spune — că l'ar fi ascuns. De altfel știrea încă nu e confirmată în mod oficial.

Un aeroplan german în armata română. O fabrică germană a donat României, prin dl Eugen Behles, un aeroplan în formă de porumbel, numit »Albatros-Taube«. E același tip de monoplan introdus în armata prusiană, care are vreo o câteva sute de aparate de acest fel. Alaltaeri aeroplanul a fost predat d-lui colonel Solțis, din ministerul de războiu, când a avut loc și un sbor cu acest aparat. Mașina a fost condusă de locotenentul prusian Krey care a luat parte ca ofițer al armatei otomane în războiul cu Bulgaria și s'a făcut cunoscut printr'un sbor de noapte cu Enver-bey d'asupra poștilor bulgare la Derkos. În sborul făcut alaltaeri, pilotul era însoțit de locotenentul Cantacuzino. Aparatul avea benzină pentru 3 ore și a atins o înălțime de 2000 m. d'asupra Bucureștilor. Scoborîrea cu motorul stîns și aterizarea s'au făcut în condiții normale pe câmpul de aviație dela Cotroceni. Ofițerul prusian vrea să facă cu dl. Cantacuzino un zbor până la Constanța.

Viitorul suveran al Albaniei. Din München se anunță că în cercurile albaneze se afirmă că chestia viitorului domnitor al Albaniei a fost rezolvită, și că va fi ales prințul Moritz Georg de Schaumburg Lippe, născut la 1884, locotenent în garda prusiană.

Cercurile competente din Berlin însă nu știu nimic despre candidatura prințului de Schaumburg Lippe la tronul Albaniei.

Un soldat român cumpără tutun din Sofia. Ziarul parizian »Le Matin« publică următoarea telegramă a corespondentului său din București: Iată o anecdotă, care nu pare verosimilă, dar a cărei autenticitate ni-a fost afirmată de persoanele cele mai în măsură să controleze exactitatea ei. Lipsa de tutun e cea mai neplăcută, dacă nu cea mai mare lipsă de care sufer soldații români de când au trecut Dunărea. Soldații din coloana, care, trimiși în recunoaștere, a înaintat până la șapte kilometri de Sofia, se plîng amar de această lipsă. Un biciclist militar român aflîndu-se așa de

aproape de Sofia, avu ideia ca să se ducă în oraș să cumpere puțin din acest tutun așa de mult dorit și, cu carabina în bandulă, cu baloneta la șold, trecu cu bicicleta cei șapte kilometri, cari îl despărțeau de mahalalele orașului, intră în oraș, își luă liniștit proviziunile și, cu buzunarele pline de tutun, se reîntoarse fără să fie neliniștit, fără să fi întîlnit măcar o santinelă.

Unde-i Danef? Intreagă presa europeană se ocupă de misterul, care acopere figura de tristă memorie a fostului primministru bulgar, Danef, despre care se aduc fel și fel de știri contradictorii. Se spunea zilele trecute că Danef a fugit din Bulgaria. Știrea însă a fost desmintită în urmă, ca să-i ia locul o altă versiune, că drul Danef se află în Sofia, unde e arestat. Știrile mai noi însă, desmint și această comunicare. Ziarul »Neues Wiener Tagblatt« a primit din Sofia dela ministrul președinte bulgar, Radoslavoff următoarea telegramă: »În întreagă țara domnește cea mai perfectă liniște, nici Danef nici alții nu au fost arestați, populația așteaptă cu încredere clarificarea situației externe. Tot astfel și Agenția bulgară comunică, că pretinsa arestare a lui Danef e o simplă născocire.

Din Paris încă se anunță, că nu se știe nimic despre arestarea lui Danef, dar în cercurile bulgare de acolo se afirmă, că Danef nu se află în Sofia ci în Zürich sau în altă localitate din Elveția.

Sărmane Danef, tu care odată făceai drumul dela Sofia la Londra, la Berlin, la Viena și la Petersburg în alaiu și urmărit de întreagă presa europeană, — azi nici chiar ai tăi nu mai știu nimic despre tine.

Cununia Natălia Palade și Neagoe Popea căsătorii. — Iași, Iunie 1913.

Tîrgul de oi în Sebeșul-săseș va avea loc în 10, 11 și 12 August.

Știri mărunte. Contra învățătorului de stat Ambrus Iános din Nagyiratos s'a pornit cercetare, pe motiv că în fața copiilor de școală lua în răs pe părinții acestora și declarase în mai multe rânduri că biblia e plină de minciuni.

În comitatul Fejer au fost strecurate în circulație monede false de câte 5 cor.

Alaltaeri noapte au bîntuit puternice furtuni prin mai multe părți ale țării, pe alocurea împreunate cu ruperi de nori.

Se caută de urgență două tineri sau domnișoare din familie bună, cari doresc să învețe tehnica de dinți în laboratorul dentistic-tehnic al Doctorului Dobrescu, Brașov Tîrgul cailor Nr 4. Se cere cunoștința limbilor română și germană. 2-3

Suflet de Româncă.

D-l Al. Clucru trimite ziarului »Dimineața« următorul episod mișcător din Noua Românie:

La Dobrici ni s'a istorisit următoarea întâmplare care definește sufletul țărăncii române.

Pe linia înaintată a ante-posturilor, unde sentinelele erau la începutul ocupațiunii duble, într-o seară întunecoasă una din sentinele »un soldat« din Seimeni, jud. Constanța, pîrîndu-l-se că a trecut de mult ora la care ar fi trebuit să fie schimbat, se îndreptează spre tovarășul său, la oarecare distanță, și-l întreabă:

— Da ce-o fi oare de nu ne mai schimbă?

În timpul acesta sosește sergentul cu noile sentinele, soldatul din Seimeni pornește la postul său, însă, este zărit în întunerecul nopții de sergent, care-l cere lozina, pe care el o uitase. Sergentul îl somează să stea, însă nesocotitul își pierde capul și o rupe la fugă spre postul pe care-l pîrășise. Sergentul trage și soldatul din Seimeni cade mort.

Până aci un eveniment dureros, dar imputabil numai nesocotinței nefeicitului soldat.

Dar iată, că soția sa află de această tragedie și cu toate că e însărcinată, cu toate că are acasă trei copii, lasă tot și pleacă cu o teleguță la locul nenorocirii, ca să se convingă dacă ceea ce a auzit e adevărat și de va fi adevărat, să-și mai vadă odată soțul înainte de a fi adăpostit sub pîmîntul cucerit de el și de tovarășii săi.

Dar mortul a fost îngropat și sărmana femeie nu mai găsește decât un morman de pîmînt, sub care zăcea corpul neînsușit al soțului ei iubit.

Cu lacrimi calde ea roagă pe d-l Dr. maior Pilescu, cunoscutul deputat din Dobrogea, s-o lase să-l dezgroape, ca să-i mai vadă odată fața, dar medicul nu-i poate acorda această favoare, cu toate că e adînc mișcat de durerea nemîngîiatei femei.

Atunci ea înlocuiește o cruce de scînduri și așezînd-o pe mormîntul proaspăt, în plînsete amare face următoarea reflecțiune:

— De ce, Doamne, să moară bietul meu bărbat așa cum a murit!?

Dacă ar fi căzut în luptă, cel puțin așa fi avut mîngîierea că a murit apărîndu-și țara, dar ce păcat să moară așa, împușcat de un tovarăș al lui!

Aceste cuvinte, de un stoicism antic, merseră din gură în gură printre soldații și ofițeri și ajunseră și la auzul d-lui general Culcer, comandantul șef al trupelor din cadrlater.

D-l general Culcer, ca să compenseze această trîsură de stoicism, care să serve tuturor drept pildă, dispune să se dea nefeicitei văduve suma de două mii lei și ea se întoarse cu teleguța la satul ei, lîngă copilașii cari nu mai aveau tată, dar cari aveau o mamă vrednică de aceea a Grachilor.

În tipografia noastră avem lipă imediată de un culegător-mașinist și un culegător. Reflectanții să se adreseze administrației ziarului nostru.

ULTIME ȘTIRI.

Ședințele conferenței de pace.

— Prin scrisoare express. —

București 8 August.

Eri s'au ținut două ședințe plene la orele 11 a. m. și 5 p. m. În ședința de dimineață au fost trecute în protocol punctele amănunțite ale noii frontiere greco-bulgare împreună cu declarațiunile delegaților Venizelos și Toncoff că toate chestiunile de frontieră între Grecia și Bulgaria s'au tranșat definitiv.

La propunerea d-lui Maiorescu s'a ales apoi comisiunea pentru redactarea definitivă a tratatului de pace, compusă din câte-un membru al fiecărei delegațiuni. La propunerea delegatului Venizelos întreaga conferență a ales pe distinsul general Coandă pentru redactarea părților de tehnică militară din tratat.

De încheiere s'a decis încheierea unui armistițiu fără termen fixîndu-se condițiunile armistițiului și o zonă neutră. Armatele sârbo-grecești se vor retrage pe noule frontarii.

După amiazi s'au întrunit delegații într-o ședință particulară pentru a desbata chestia despăgubirilor pentru fapte în legătură cu războiul și chestia drepturilor religioase și școlare. Delegații bulgari au refuzat să discute chestia despăgubirilor.

În privința drepturilor religioase Bulgarii au propus, ca statele balcanice să recunoască reciproc pe teritoriile cucerite și anexate autonomia comunităților religioase și libertatea școlară.

Grecii au acceptat propunerea, Sărbii au refuzat însă să o admită. Acest diferend, dacă nu se va putea delătura, nu va periclita însă întru nimic pacea.

În ședința plenară dela oarele 5 s'a semnat protocolul cu noule frontiere. S'a dat apoi către convențiunea privitoare la armistițiu, redactată de generalul Coanda. După un schimb de vederi s'a hotărât, ca comisiunea de redactare a tratatului de pace să treacă în trat și unele stipulațiuni ale convențiunii de armistițiu și ale demobilizării.

Înainte de-a se încheia ședința d-l Maiorescu a rugat ca până la ședința, care se va ține azi, Vineri, la oarele 4, să se rezolve punctele secundare pentru ca tratatul de pace să poată fi semnat.

În cercuri bine informate se susține că în urma intervenției Germaniei la guvernul din Viena, d-l Maiorescu a primit asigurări formale că tratatul nu va mai fi revizuit.

Biroul de presă al ministerului de războiu publică următorul buletin oficial:

Marele cartier general anunță că următorii ofițeri au încetat din viață: Sublocotenentul de rezervă Hrubes Ștefan din regimentul Olt No. 3; medicul ajutor Herman Solomon de la ambulanța diviziei 3-a și căpitanul Panaiteșcu George, comandantul companiei 4 telegrafice.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Oamp

Redactor responsabil:

Ioan Brolea.

Atelier dentist special I. de Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier dentistic, Specialist in Coroane și poduri de aur etc.

Carele pe zi de la 9-12 și 3-6 oare. Duminica și sâmbătoarea de la 9-12 oare a. m.

BRAȘOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.

Magazinul D. BERBECAR.

Brașov, Strada Hirscher 7. Telefon 487.

Au sosit: Toate noutățile în stofe de Rochi și blase pentru vară. Trusouri complete pentru mirese și gineri.

Rochi se confecționează după măsură. 24-30

COVOARE LINOLEUM PERDELE

Pânzături, albituri de pat, se pot cumpăra cu prețul cel mai convenabil, în alegere mare, prețurile cele mai ieftine la

TELLMANN & SPEIL

Târgul Grâului Nr. 8.

Îngrijim și șezarea de Linoleum cu lucrători experți. Lucrările de Linoleum în Hotel Coroana sunt executate de firma de sus.

Hoel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă:

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere. Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dama din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebite din partea On. public românesc.

Cu toată stima

Iancu Acseente.

21-36

Fabricate „clasa primă”

Pentru sezonul de primăvară și vară recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru doamni Cheviot și Kangara.

Stofe de costume pentru dame unicolor șeseen.

Stofe Double pentru paltoane, Ulster și mantale de dame

Velcurs și Pimerstons pentru paltoane de eaură și paleto

Cheviot și Kangara negru pentru costume salon, fraș și smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport și costume de vână

Stofe de uniforme pentru loc și voluntar

Pleduri pentru voiaj, cergă pentru voiaj, asuri, cal, covoare, etc. etc

Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotați.

WILHELMSCHERG & Cie

23-50 **posiț de vânzare!**

Fabricate „clasa primă”

O fabrică din București caută

Un Funcționar

Se cere: cunoștințe comerciale generale, cunoștință perfectă în scris și vorbit a limbilor germană și română, etate 20-25 ani, necăsătorit român, serviciu militar îndeplinit.

Oferte sub „Durabil” la Administrația „Gazetei Transilvaniei”

O proprietate de vânzare.

Pe hotarul orașului Turda nu departe de oraș este de vânzare din mână liberă, o proprietate de 60 jugăre catrastale cu edificii economice, comasată într-o tablă. Eventual se dă și inarendă. Doritorii de a cumpăra sau a esarenda să se adresează către **Ioan Mésaros avocat în Turda** strada: „Kossuth tér nr. 13. 5-3

Avis.

Se caută o fată bună și inteligentă română, care posedă limba corect pe lângă 2 băieți (o fetiță și un băiețor de 5-6 ani.)

Ofertele să se trimită direc la Domnul **Dr. Aurel Grozda Buteni** (Körösbökeny. Se preferă cele orfane.

Pentru gnoirea pământului

Făina Thomas veritabilă

Marca Originală „Steaua”

provăzută cu plumb original.

A se feri de imitați.

Se atrage atenția cu deosebire asupra prețurilor ieftine de prezent.

Veritabil numai dacă este umplut în astfel de sac și

Wilhelm Kalmár Reprezentant general al Thomasphatfabrik, Berlin. BUDAPEST, VI. Andrássy ut 49.

AVIZ!

Avem onoarea a aduce la cunoștința On. public că am luat asupra-ne

„CRISTAL” spălătorie cu abur și vom continua cu acelaș nume. Spălătorie noastră cu abur se află în Str. Sf. Ioan Nr. 14, unde se primește rufăria.

Ne vom da toată silința a mulțumi cliențela noastră cu serviciu punctual și solid.

Katharina Schneider & Schmidts,
Proprietarii spălătoriei cu abur „Cristal”.

Sanatoriul Dr. Depner

Institut particular modern, pentru chirurgie și boale femești.

Strada Hirscher Nr. 15. a.

Amănunte dă medicul șef:

Telefon 507. **Dr. Wilhelm Depner.**

Draudt & Jeckel

Ferărie

Strada Vămei Nr. 16.

Pentru secția specială de articole pentru casă și bucătărie în etajul I. ținem în Vitrinele la intrarea în Curte o expoziție permanentă d:

Unelte de casă și economie Mobile de fier

Sport și Căruțe pentru copii articole pentru instalații și întocmiri de băi.

Afară de obiecte potrivite pentru cadouri de nuntă și ziua numelui recomandăm cu deosebire, cel mai nou și rezumit

Aparatul de fier „Ultreform”

4-5

Avis.

Corsete franțuzești

„drot-devant”, stomacul liber, sau fără oase confecționează.

Văd. M. Hurtig

Brașov strada Spitalului Nr. 9.

Comandă se execută punctual.

Marș asortiment de diferite corsete parisiane.

9-12

Negot nou de vâpseli de primul rang.

Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de odăi și a comercianților că am deschis în

Brașovechi, strada lungă No. 9 o

Prăvălie de vâpseli și uleiuri,

bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli. Am și un deposit de tot felul de scări.

Prețuri moderate. 22-30) **Serviciu solid.**

N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comerciant de vâpseli.

Banca Națională a României.

Situațiune sumară

1912		1913	
21 Iulie	Activ:	13 Iulie	19 Iulie
215.755,118	153.797,118 (stoc. aur . . . 155940851)	207.860,164	212.608,851
571,269	61.958000 (met.)trate c. aur 56668000	1.966,556	1.849,624
167.880,676	Argint și diverse monede . . .	192.527,686	194.770,713
18.370,439	Portofoliu Român și străin . . .	47.955,772	47.667,073
13.273,740	7653300 (Imp. pe ef. pub. . . 29.343,500)	12.802,059	12.802,059
11.999,854	10717139 (. . . Incert) 18,323,573	11.956,544	11.956,544
17.443,877	Imprumutul Statului (fără dobândă)	17.129,877	17.129,877
4.189,321	Efectele Capital. Social . . .	4.104,781	4.104,781
6.228,959	Efectele fondului de rezervă . . .	6.449,959	6.450,854
820,578	Efect. fond. de amort. mob. și maș. . .	888,070	955,608
154,453	Imobile . . .	277,899	393,911
115.732,275	Mobilier și Mașini de Imprimerie . . .	143.706,627	144.015,027
71.619,777	Cheltzneli de Administrațiune . . .	151.420,614	151.170,341
72.483,856	Efecte și alte valori de păstrare . . .	55.487,819	43.689,840
8.735,136	Efecte în gaj și în păstrare provizorie . . .	16.523,635	17.042,525
2.538,186	Conturi curente . . .	4.948,268	4.270,024
727.797,514	Conturi de valori . . .	875.956,330	870.877,652
	Conturi diverse . . .		
	Passiv:		
12.000,000	Capital . . .	12.000,000	12.000,000
32.456,931	Fond de rezervă . . .	34.608,682	34.608,682
4.834,186	Fond. amort. imob. mob. și mașini . . .	5.151,834	5.151,834
463.395,506	Bilete de Bancă în circulațiune . . .	448.381,200	446.574,040
3.035,011	Dobânzi și beneficii diverse . . .	3.646,903	3.646,903
392.577	Conturi curente și recep. la vedere . . .	484,252	702,755
187.352,052	Efecte și alte valori de restituit . . .	51.138,703	48.628,461
18.922,038	Conturi diverse . . .	295,127,241	295.185,368
727.797,514	Taxa : Scorf 6%, «Dobânda» 6%	25.417,515	24.379,609
		875.956,330	870.877,652